

STRATEGIJA ZA WUWIŚE ŁUŻYCA

2050

Krotke wopisanje regionalneje směrnice
za pśíchod

ZA CO TRJEBJA ŁUŻYCA STRATEGIJU ZA WU- WIŚE?

Łużyca wobpśimjejo město mimo wokrejsa Chóšebuz a wokrejse Budyšin a Zgórcelc w Sakskej a Sprjewja - Nysa, Górne Błota - Łużyca, Łobjo - Halšter a Dubja - Błota w Bramborskej. W zachadnych lětzasetkach jo wudobywanje brunice jaden tych centralnych ekonomiskich stupow w regionje był. To jo zawěšćowało žetowe městna, danki, žetowe dochody – a jo stwóriło identitu. Z wótstupom z wudobywanja miliny z brunice jo wjeliki proces změnow za Łužycu zwězany, kótaraž ako region w swójo raznej wašni góspodařstwo, wědomnosć, kulturnu krajinu a žywieńsku kwalitu zwězujo. Za wuwisje regiona za pśichod trjebamy mudre rozpominanje, kótarež njeskónčyjo pśi krajowych granicach a pó kótaremž se wšykne wobželone rad wusměruju. Za to jo se w běgu projekta “Žetárnicka za pśichod Łužyca” wužětała “Strategiju za wuwisje Łužyca 2050”. Wóna jo wótgłosowany wobtuk za wugótowanie za pśichod zamóžnu a žywieńja gódnu Łužycu a jo wažny zakład za strukturne wuwisje, dokulaž jano z takeju regionaleju směrnicu za pśichod pśizwólju financnym pomocam wót Zwězka a Europeskeje Unije. Kraje pśesegujuca strategija se rozmějo mimo togo ako drogownik za wuwisowe koncepcije wokrejsow a městow a mja-zykomunalne pśedewzeša.

Co wobpśimjejo strategija za wuwisje?

Strategija jo do sedym pśichodowych pólow rozdžělonja. Take natwarju na statkowe póla, kótareju krajowej kněžařstwje Sakskeje a Bramborskeje zgromadnje wobzamknušej. Na pólach za pśichod se wopisuju temam wobznamjone wuchadne połoženja, z kótarychž se měrudajuce cile a kategorije za statkowanie wótwołuju. Dalšne slězynowe informacije, daty, fakty a rozjasnjenja libruju studije a pósudki ako pśitožki.

Pśichodowe pólo 1: Infrastruktura a zarucenje docasnego zastaranja

Atraktiwne města a jsy

Centralne problemowe pólo jo demografiska změna a z togo slědujuce pómjeńšenje kulturnych, wólnocasnych a kublańskich póbitowanjow resp. pśiběraća licba prozno stojecych domow. Atraktiwne města a jsy deje k tomu pśipomagaš, aby se zasej wěcej młodych luži a familijow zasedliło resp. perspektiwy pśebywanja se wuwili. Teke za pśedewzeša bywa žeń a wažnješe, až su pśedewzešowe městna tak atraktiwne, aby se sobužělašerje tam derje culi.

Wobchadna infrastruktura a mobilnosć

Mimo lěpšego wótwołanja nutš, trjeba Łużyca dobre zwizk k sudednym metropolam ako teke k transeuropeskim wobchadowym sešam. Z tym zwězujuce jo pšašanje, kak wobchadna infrastruktura a koncepty mobilnosći tak wugótowaš, až wóni dobre zwězanie “Ankerstädte” zamóžnjaju, jsy njewótrěznu, pótrjebnosćam nacasnego góspodarskego wobchada wótpowědaju a mimo togo doprědkarske a wobswětoju a klimje tyjuce su.

Towarišnostne zarucenje docasnego zastaranja, kótarež jo w psichože wěšte
Zarucenje docasnego zastaranja jo zakład za wšedne dobre žywnjenje we Łužycy: strowota
a wótwardowanje, wobstaranje žiśi a kubłanje, bydlenje, ščit pšed katastrofu, zastaranje a
wótpóranje (energija, wóda, wótwódy, wótpadanki), kaž teke móžnosći za nakupowanje za
wóry wšedneje pótrjeby. Wósebnje z gľadanim wó procowanje za rownogódne žywieńske
poměry w Nimskej dej zakładne zastaranje stašanow Nimskeje měritko byś

Digitalizacija

Za wuspěšny proces transformacije we Łužycy grajo digitalizacija wažnu rolu. Z jeje pomo-
cy dawa se rozdžěle mjazy “Ankerstädte” a najsarškim rumom pšewšo pómjeńšowaś, gaž
nic samo wótpóraś. Digitalizacija jo přecnorěžny nadawk za žěto we wjele wobłukach, na
pš. zastojnstwo, góspodařstwo, turizm a slěženje. Wuměńjenje za to jo funkcioněruje
zastaranje ze šyrokopasmowym pšistupom pó cełej pšestrěni.

Pšestrěni wótwórjonych jamow, infrastruktura a twarje energijowego góspodařstwa
Pó wódstupje z wudobywanja miliny z brunice zbytnu pšestěrni něgajšnego energijowego
góspodařstwa w bogatej libje. How se žo wó to, je rekultiwěrowaś a zasej wužywaś. To
pšetrjeŕijo teke derbstwo industrijoweje kultury w cełej Łužycy. Pši tom móžo region na
swóje wuspěšne nazgónjenja natwariś. Južo do statka stajone nowowugótowanja dawaju
pozitwne a wjele lubjency pógľad, do kótarego směra móžo se Łužyca wuwisć.

Pšichodowe pólo 2: Inowacija, slěženje a wědomnosć

Slěženje, rumy za eksperimentěrowanje a energija

Łužyca jo region, w kótarež su europeske stawizny kultury a civilizacije wižeś, žož tech-
niske, góspodařske, duchne, kulturelne a socialne wuwisa segaju do drugih. Pšez swójo
geografiske położenje jo był region južo pšecej wobwjertna kćica europeskich wuwisow
a pšez serbski element jo Łužyca wósebnje městno mjazobnosći wšakorakich rěcow a
kulturow. Kradu taki raz wšakorakosći dawa móžnosć, až Łužycanarje bywaju motory za
inowacije.

Pšichodowe pólo 3: Spěchowanje a wuwise góspodařstwa

Góspodařstwo a pšedewzešařstwo

Z wódstupom z wudobywanim brunice a wužywanim brunice za produkciju miliny zgubijo
Łužyca jědro jeje góspodařskeje identity. Jano kupka pšedewzešow LEAG wugóspodarjujo
z jadnab 8.000 sobužěłašerjami lětnje něži 1,3 miliardow euro wobrot. K tomu pšidu wót
brunice wótwisne službywugbarje. Wupominanje wobstoj we wuspěšnej transformaciji
pšedewzešow pósporomje mase stwóřjonych gódnutow do nowych pšekupowańskich
wobcerkow.

Rolnikařske, gólnikařske a rybařske mase stwóřjonych gódnutow

Wobcerki rolnikařstwo, gólnikařstwo a rybařstwo wugbaju wažny pšinosk za trajne
zawěšćenje zjawnych swójsctwow ako biodiwerzita, góla, zemja a pówětš. Změna struk-
turow dawa móžnosć, regionalne mase stwóřjonych gódnutow natwariś, zmóćniś a pozi-
tiwny pšinosk za góspodařske wuwise gótowaś.

Pśichodowe póło 4: Wuwijanje fachowych mócow

To póło se zaběra z dobywanim, wuwisim a wězbu fachowych mócow. Jo wjelgin wótwisne wót demografiskego wuwisa a pšašanja, lěc stoje derje doś wukubłane fachniki how pśecej k dispoziciji. Tomu rownja se pśichodnje teke wó to žo, fachowe mócy w regionje tak wu- a dalej kubłaś, až pśedewžeša mógu w nowych góspodařskich temowych kupkach kwalificěrowane sobužětašerje namakaś.

Pśichodowe póło 5: Marketing, kultura, wuměłstwo a turizm

Nutś identitu załožojuce, wótwenka image twórjece, graju wuměłstwo, kultura a turizm wažnu rolu w strukturnem wuwisu Łužyce. Dawaju impulse a su instrumenty za integraciju. Se wótgłosowane marketingowe aktywity z tych wobcerkow by mógli bejnje k zmócnjenju ekonomiskich stojnišćow pšipomagaś.

Pśichodowe póło 6: Europeski modelowy region

Łužyca jo region wesrjež Europy. Wuznamjenjujo se pšez wuske a temy pśesegujuce zgromadne žěto z pólskimi a česкими susedami. To musy se hyšći zmócnjaś, dokulaž změna strukturow njezastanjo pśed granicami. Trjebne jo intensiwnne wótgłosowanie tych za regionalne wuwise zagronitych aktěrow z wšykných tšich krajow. To dej do konkretných projektow wjasć, kótarež dawaju se zgromadnje do statka stajiś.

Pśichodowe póło 7: Wobžělenje

Towarišnosť a gromadažaržanje

Łužyca ma wšakorake regiony a bogate kulturne derbstwo a zwuraznjonu běrgařsku kulturu. Rožkowej stupa za towarišnostne gromadažaržanje stej zgromadna identita a kultura. Cesnoamtske žěto a politiske wobžělenje móžotej se zmócnajuće wustatkowaś. Wuchadne dycki su teke nazgónjenja z kulturelneju abo rěčneju wjelerakosću, mj. dr. pšez bliskosć pólskim a českim susedam a wliwy Serbow.

Zastojnstwo a politika ako zmóžnika a pódpěrowarja

Změna strukturow jo zwězana z kompleksnymi wupominanjami za zastojnstwa a pominse pśedewšym wuskoko kwalificěrowane a motiwěrowane pšistajone. Dalšne wažne wliwowe faktory su pśichodne inwesticije, planowanja a wužywanje pšestrěnjow, mja-zykomunalne zgromadne žěto, bliskosć k běrgarjam, wobžělenje běrgarjow a financelne wugótowanie komunow.

Kak jo strategijowa papjera nastała?

Strategiju za wuwise njejsu w pówižonej samotnosći pisali, ale jo se “wót dołojce” w wobšyrnem procesu wóžecego wobrazu a wobžělenja wuwijała, kenž jo jadnab tši lěta trať. Jano pši informaciskich stojnicach su se z něži 3.000 lužimi rozgranjali. Rownocasnje su zarědowanja, žětařnicki, dialogowe forumy a dalšne formaty pšewjadli. Z wjelikim wobžělenim Łužycanarjow su nažětałi 25 fachowych studijow a pśusuženjow. Tu wobšyrnu zběrku materiala a južo k dispoziciji stojeće regionalne wóžece wobrazy, koncepty a poziciske papjery su se zgusćili k “Strategiji za wuwise Łužyca 2050”.

Projektowa kupka jo měta za to žěto wjele partnerjow pši boce. Stej bylejš wuske pšewóžowanje a stawne wótgłosowanje ze 14 čłonkami wjeducego wuběrka ze zastupnikow wobžělonjotej krajowu Bramborska a Sakska, wokrejsow Budyšin, Dubja - Błota, Łobjo

- Halšter, Zgórjelc, Górne Błota, Sprjewja - Nysa, města mimo wokrejsa Chóšebuz a dalšnych partarjow. Pisanje strategije za wuwěše ako take jo mět inowatiwny charakter: Někak 50 awtorow a awtořkow z cełeje Łužyce jo mjazy rozhelonym a nazymskim 2020 cestnoamtske a digitalnje pisało na strategiju. Pšedłogi jo někak 100 regionalnych wótpósłańcow, krajnych ražcow, šoftow a zastupnikow institucijow pósužiło, komentěrowało a wudopołniło. Z tym jo ražiło, awtentisku strategiju za wuwěše pšedtožyž – z Łužyce za Łužycu.

Kak su wósebne cilowe kupki do žěta zapšěgnuli?

Jo dawało na pš. wósebne pórucenja za młodu generaciju. W Pšichodowem busu jo wuwijało mjazy jacmjeńskim 2019 a nalětnym 2020 někak 120 młodostnych ideje za pšichod Łužyce. Žělańnicki k změnje strukturow, regionalnemu image a procowanjenju jo dał teke projekt #Mission2038 Nimskeje žišeceje a mložinskeje załožby, ale dla Korony bóžko jano digitalnje. Dopóznaše z toho procesa jo, až młoda cilowa kupka ma mócnu wólu něco pšeměnjaš, wuwijaš a wugótowaš, kótaruž dawa se wužywaš. Zapšimowali su teke Serbow. Za to jo na pš. Frauenhoferowy institut za organizaciju žěta projekt "Inowacija pšez tradiciju" pšewjadł. W tom jo wušej ako 70 wobžělnikow pótrjebnosći, wizije a konkretne pšistupy statkow pla wugótowanja změny strukturow z glěda Serbow wuwilo. Tšeše šěžyščo našogo žěta z ciloweju kupku jo zmócnjenje běrgařskego towarisnosći było. Togodla jo se Žělańnicka za pšichod Łužyce wobžěliła ako kooperaciski partnař pši załoženju Běrgařskego regiona Łužyce, kótaryž jo se w nazymskem 2020 we Wórzejcach ako ciwilnotowarišnostna seš za transformaciju załožył.

Žo móžoš strategiju za wuwěše dostaš?

"Strategija za wuwěše Łužyce 2050" stoj online pód www.zw-lausitz.de k dispoziciji. Dokument se pšefožujo teke do górnoserbsčiny.

Co se stawa něnto ze strategijoweju papjeru?

"Strategiju za wuwěše Łužyce 2050" wužělaš jo był jano přědny kšac. Něnto se dawamy do zwopšawdnjenja cilow z pomocu konkretnych pšedewzešow. W paže wuspěcha bywa Łužyce europeski modelowy region za ražonu změnu strukturow. Strategija za wuwěše jo ramik za wuwěše a zwopšawdnjenje konkretnych projektow za pšichod, mj. dr. z pjenjezami ze strukturnego spěchowanja. Jadnorazna móžnosć za Łužycu, ze samo se wuwěš pšichod. Togodla njejo pšedpóložona strategija kóńc, ale zachopk. "Strategija za wuwěše Łužyce 2050" jo wobraz we wokognušu. Wóna se w swětle dopóznaša a wuznaša procesa strukturnego wuwěša dalej pišo.

Kontakt

Wirtschaftsregion Lausitz GmbH
Projekt Zukunftswerkstatt Lausitz
Magazinstraße 28
03046 Cottbus

pselozt: Bernd Pittkunings

www.wirtschaftsregion-lausitz.de

www.zw-lausitz.de

Stadt
Cottbus/
Chósebuz

Landkreis
Dahme-
Spreewald

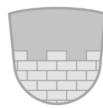
Landkreis
Elbe-Elster

Landkreis
Oberspreewald-
Lausitz

Landkreis
Spree-Neiße

Landkreis
Bautzen

Landkreis
Görlitz